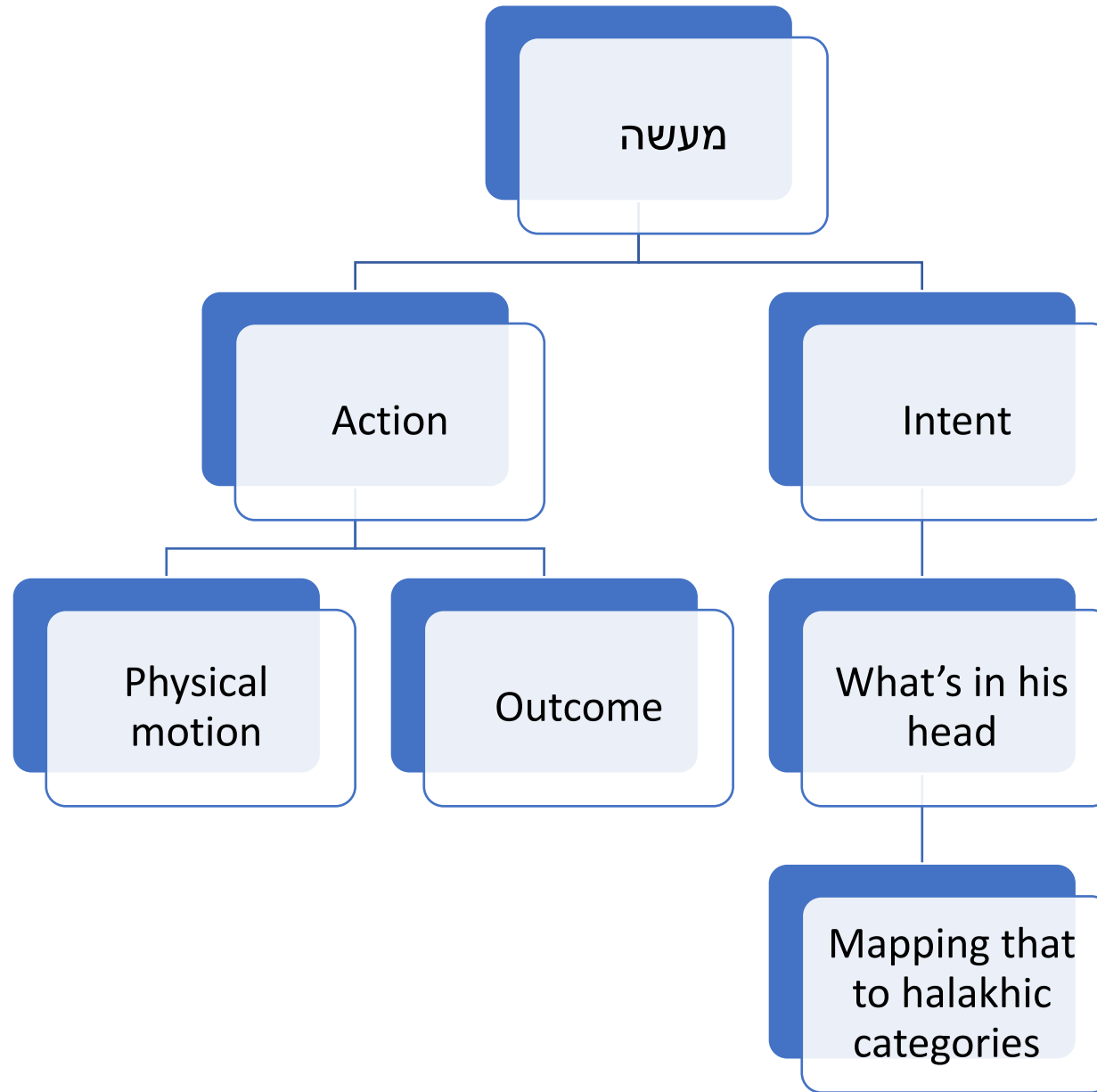

דבר שאינו מתכוון

כתובות ה עמוד ב- ו עמוד א

איבעיא להו מהו לבעול בתחלה בשבת דם מיפקד פקיד או חבורי מיחבר ואם תימצי לומר דם מיפקד פקיד לדם הוא צריך ושרי או דלמא לפתח הוא צריך ואסיר ואם תימצי לומר לדם הוא צריך ופתח ממילא קאתי הלכה כר"ש דאמר דבר שאין מתכוין מותר או הלכה כרבי יהודה דאמר דבר שאין מתכוין אסור ואם תימצי לומר הלכה כר' יהודה מקלקל הוא אצל הפתח או מתקן הוא אצל הפתח איכא דאמרי ואם תימצי לומר דם חבורי מיחבר לדם הוא צריך ואסור או דלמא להנאת עצמו הוא צריך ושרי ואם תימצי לומר להנאת עצמו הוא צריך ודם ממילא קאתי הלכה כרבי יהודה או הלכה כר"ש ואם תימצי לומר הלכה כר' יהודה מקלקל בחבורה או מתקן בחבורה הוא ואם תימצי לומר מקלקל בחבורה הוא במקלקל הלכה כרבי יהודה {ו עמוד א} או הלכה כר"ש (איתמר) בבי רב אמרי רב שרי ושמואל אסר בנהרדעא אמרי רב אסר ושמואל שרי אמר רב נחמן בר יצחק וסימניך אלו מקילין לעצמן ואלו מקילין לעצמן ורב שרי והאמר רב שימי בר חזקיה משמיה דרב האי מסוכריא דנזייתא אסור להדוקה ביומא טבא בהוא אפילו ר"ש מודה דאביי ורבא דאמרי תרוייהו מודה ר"ש בפסיק רישיה ולא ימות והא אמר רב חייא בר אשי אמר רב הלכה כרבי יהודה ורב חנן בר אמי אמר שמואל הלכה כרבי שמעון ורב חייא בר אבין מתני לה בלא גברי רב אמר הלכה כר' יהודה ושמואל אמר הלכה כרבי שמעון לעולם רב כרבי יהודה סבירא ליה להך לישנא דאמר דם מיפקד פקיד מקלקל הוא אצל הפתח להך לישנא דאמר דם חבורי מיחבר מקלקל בחבורה הוא

מלאכה שאינה צריכה לגופה

שבת צג ב

מתניתין- המוציא אוכלין פחות מכשיעור בכלי פטור אף על הכלי שהכלי טפלה לו. את החי במטה פטור אף על המטה שהמטה טפלה לו את המת במטה חייב וזית מן המת וכזית מן הנבלה וכעדשה מן השרץ חייב ורבי שמעון פוטר:

רשי שם

ור' שמעון פוטר -אפילו במת שלם דהוי מלאכה שאינה צריכה לגופה וכל מלאכה שאינה צריכה (לגופה) אלא לסלקה מעליו הוי מלאכה שאינה צריכה לגופה דברצונו לא באה לו ולא היה צריך לה הלכך לאו מלאכת מחשבת היא לר'

שמעון:

מלאכה שאינה צריכה לגופה

תוספות שבת צד עמוד א

רבי שמעון פוטר- נראה לר"י דמלאכה שאינה צריכה לגופה קרי כשעושה מלאכה ואין צריך לאותו צורך כעין שהיו צריכין לה במשכן אלא לענין אחר כי הצורך שהיתה מלאכה נעשית בשבילו במשכן הוא גוף (איסור) המלאכה ושורשו ולפי זה אתי כולהו שפיר הוצאת המת אין צריך למת ובמשכן היו צריכין לחפצים שהוציאו צד נחש שלא ישכנו אינו צריך לנחש ובמשכן היו צריכין לתחש וחלזון ומפיס מורסא להוציא ליחה המזיקתו ואין עומד להכניס אויר ולהוציא ליחה תמיד אע"פ שנעשה פתח גמור שהרי ראוי (הוא) להכניס ולהוציא אם היה צריך מ"מ לא דמי לפתחים שבמשכן שהיו עומדין להכניס ולהוציא אבל לעשות לה פה דמיא למשכן וחייב והריגת המזיקין אין צריך להם ובמשכן היו צריכין לעורות אילים הנשחטים וחופר גומא ואינו צריך אלא לעפרה ובמשכן היו צריכין לגומא לנעוץ בה או לדבר אחר....ורש"י דפירש דברצונו לא היתה באה לו ולא היה צריך לה שאינה אלא לסלקה מעליו כמו צד נחש שלא ישכנו או מכבה גחלת שלא יזוקו בו רבים דברצונו שלא היה בעולם וכן בפרק במה מדליקין (לעיל דף לא:) פירש כחס על הפתילה המהובהבת כבר דאינה צריכה לגופה משום דאין צריך לכיבוי זה ואם לא הובערה מעולם הוה ניחא ליה דהואיל וחס עליה כי אית בה טפי הוה ניחא ליה בה קשה מסותר על מנת לבנות כמו בתחלה וקורע בחמתו למירמי אימתא אינשי דביתיה דהתם צריך למלאכה ורוצה הוא שיהא בעולם ואין לומר דלא ניחא ליה שיצטרך למירמי אימתא אם כן מפיס מורסא לעשות לה פה יהא פטור דברצונו היה שלא היה מורסא מעולם וכן קורע יריעה שנפל בה דרנא על מנת לתפור דברצונו לא היה נופל בה וכן תופר בגד קרוע ברצונו שלא היה קרוע אלא צריך לפרש כדפירשתי:

תוספות כתובות ה עמוד ב

לדם הוא צריך ושרי. וא"ת והא פסיק רישיה הוא לענין הפתח וצ"ל שיכול להוציא הדם בלא עשיית הפתח פי' ר"ת שצריך להוציא הדם שלא יתלכלך פעם אחרת כשיבעול ולפירושו לקמן דקאמר דם חבורי מיחבר אי לדם הוא צריך ואסור אף על גב דהויא מלאכה שאינה צריכה לגופה דשריא במקום צערא גבי מורסא הכא גבי מצוה אסור ולקמן נפרש הא דפריך ממפיס מורסא לפירושו ור"י מפרש לדם הוא צריך שצריך לראות אם היא בתולה:

שיטה מקובצת כתובות ה עמוד ב

ובשיטה ישנה פירש: לדם הוא צריך – דכל אשה שדמיה מרובין בניה מרובין, עד כאן. והשתא להאי פירושא ניחא קושיית התוספות, דאינו צריך להוציא הדם ולא חפץ בהוצאת דמיה, אלא דניחא ליה בריבוי בניה מפני שבניה הם מרובים. ור"י מפרש: לדם הוא צריך, שצריך לראות אם היא בתולה. וגם לזה הפירוש אפשר לתרץ קושיית התוס', שאינו חפץ שיצאו, אלא חפץ לידע שהיא בתולה לבד, ואם היה אפשר לידע שהיא בתולה בלא הוצאת דם ניחא ליה נמי. ומיהו הרא"ש כתב לשון ר"י: וכתב שצריך להראות כו', וכיון דבעי הדם להראות לעולם שהיא בתולה, מעתה הוא צריך להוצאת הדם, והדרא קושיית התוספות לדוכתיה ובעינן לתרוצה כדתירצו לה התוס'. וגם רבינו תם פירש שצריך להוציא הדם, שלא יתלכלך פעם אחרת כשיבעול. והשתא להאי פירושא ודאי קשיא דפסיק רישיה כו', ונצטרך לתירוץ התוס'.

ועוד קשיא לפירוש רבינו תם, דלקמן דקאמר דם חברי מחבר, אי לדם הוא צריך ואסור, והא הויא להו מלאכה שאינה צריכה לגופה דשרי במקום צערא גבי מורסא, והכא נמי האיכא מצוה, ואמאי פסיק ותני: אי לדם הוא צריך ואסור? ובשלמא לפירוש ר"י, כיון דצריך לדם להראות שהיא בתולה, מלאכה הצריכה לגופה היא. אבל לפירוש רבינו תם, אדרבה לא ניחא ליה בדם, ובעי שיצא כדי שלא ילכלך ביה פעם אחרת, והויא לה מלאכה שאינה צריכה לגופה דלא ניחא ליה בדם, ואם כן קשיא, דבמקום צערא התירו. ותירצו בתוס', דגבי מצוה אסור טפי מלגבי צערא

- Another concept that the גמ brings in is that of מקלקל as well as the idea that רבי שמעון is מחייב in cases of בחבורה. (making a wound is a מלאכה in spite of its lack of genuine objective constructive purpose)
- Tosfot asks why we don't further expand that logic, and says that even if our case is אינה צריכה לגופה why shouldn't it still be a problem?

תוספות שבת עה עמוד א

וְתִימָה דְּבַסְפִּ"ק דְּחִגִּיגָה (דף י:) מִשְׁמַע דְּהָא דְּפִטְרֵי ר"ש מִלֵּאכָה שְׁאִינָה צְרִיכָה לְגוּפָה הֵיִינוּ מִשּׁוּם דְּבַעֵי מִלֵּאכָת מַחֲשַׁבְתָּ וְאִ"כּ בְּחִבּוּרָה דְּלֵא בַּעֵי מִלֵּאכָת מַחֲשַׁבְתָּ לִּיחִיִּיב בַּהּ מִלֵּאכָה שְׁאִינָה צְרִיכָה לְגוּפָה.

תוספות כתובות ה ב

אם תימצי לומר הלכה כרבי יהודה מקלקל הוא אצל הפתח ושרי. פי' דרבי יהודה אית ליה דמקלקל בחבורה פטור אף על גב דפטור אבל אסור **מיהו הכא מותר לכתחלה משום דאיכא תרתי מקלקל בחבורה ודבר שאינו מתכוין** וקשה דבגרירה אסור ר' יהודה אע"ג דאיכא תרתי דאין מתכוין ומקלקל נמי הוי כדאמרינן בשילהי פ"ק דחגיגה (דף י.) דמוקי הך דחופר גומא ואין צריך אלא לעפרה דפטור אפי' כר' יהודה דמחייב מלאכה שאינה צריכה לגופה וטעמא דפטור משום דמקלקל הוי ובפרק י"ט (ביצה כג. ושם) אסור רבי יהודה קירוד אף על גב דאין מתכוין ומקלקל ויש לומר דהכא שרי טפי משום דאיכא נמי מצוה א"נ שלא במקום מצוה נמי **היכא דאיכא תרתי שרי** וגבי חריץ יש להעמיד כגון שאינו מקלקל לגמרי אלא מתקן קצת דמשוי גומות מצד אחד וגבי קירוד נמי במה שמוציא דם מיקל לבהמה קצת כמו דם הקזה.

פני יהושע כתובות ה עמוד ב

בד"ה אם תמצי לומר וכו' מיהו הכא מותר לכתחלה משום דאיכא תרתי מקלקל ודבר שאינו מתכוין עכ"ל. נראה שהתוספ'
לשיטתייהו שכתבו ביומא דף ל"ד ובפ' כירה דף מ"א ובכמה דוכתין דאף למ"ד דבר שאינו מתכוון אסור היינו מדרבנן
דאע"ג דבכל התורה אסור מדאורייתא מ"מ בשבת מותר מן התורה דמלאכת מחשבת בעינן וכיון דלא מיתסר אלא
מדרבנן שפיר כתבו כאן דכיון דהוי נמי מקלקל ואיכא תרתי למעליותא כולי האי לא החמירו רבנן משא"כ לפירש"י
ביומא דמאן דאסר דבר שאינו מתכוין היינו מדאורייתא תו לא שייך לחלק במקלקל בין מתכוון לשאינו מתכוון אלא
הא דשרינן הכא היינו משו' דבמקום מצוה מותר לכתחלה במקלקל וכמו שאפר' לקמן לשיטתו בההיא דמפיס מורסא

כנ"ל

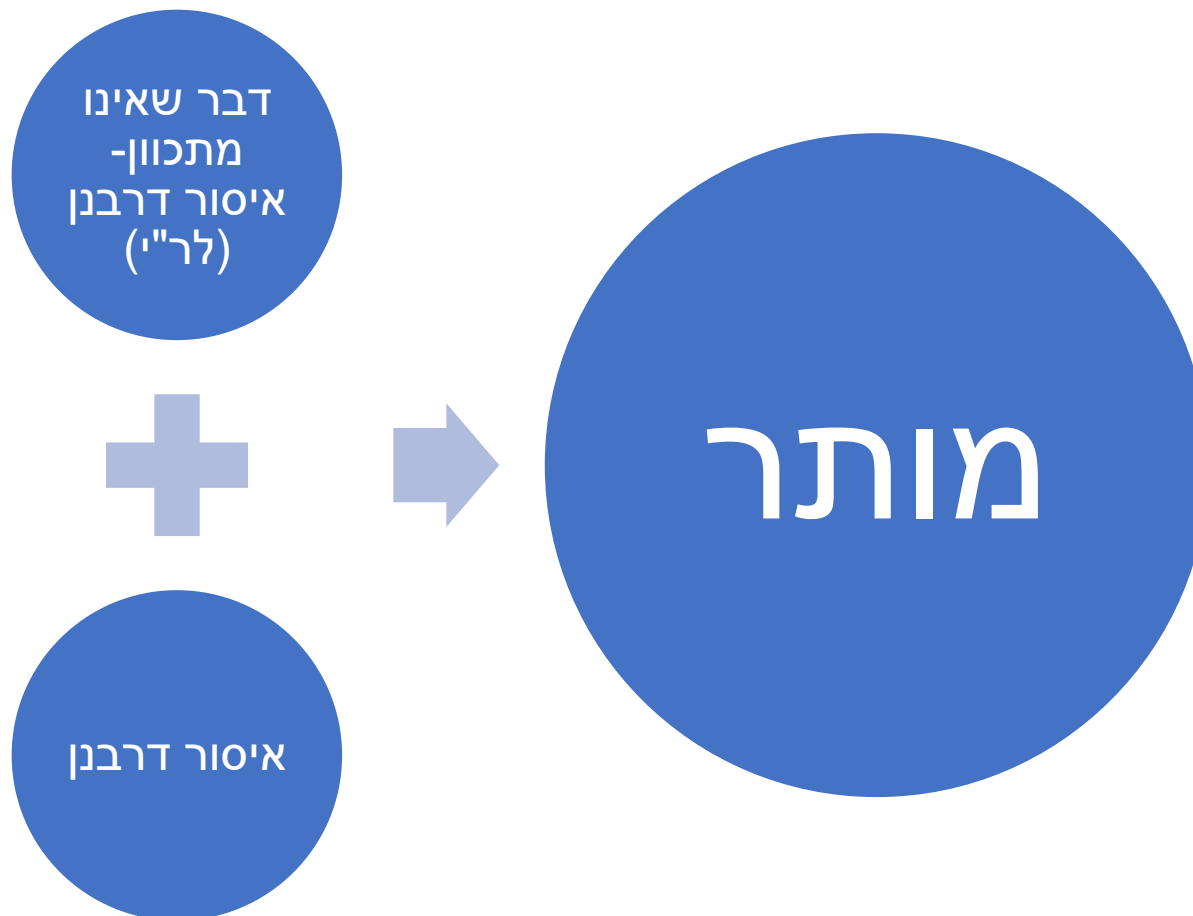
משנה למלך שבת א:ה

דברים המותרים וכו'. פלוגתא דר' יהודה ור' שמעון ואיפסקא הלכה כר' שמעון דדבר שאינו מתכוין מותר כדאיתא בפרק ב"מ ובפ' המצניע. ואיכא לספוקי אי פלוגתייהו באיסור תורה דוקא אבל באיסור דרבנן מודה ר"י דשרי או דלמא דאפי' באיסורין דרבנן אסר ר"י...

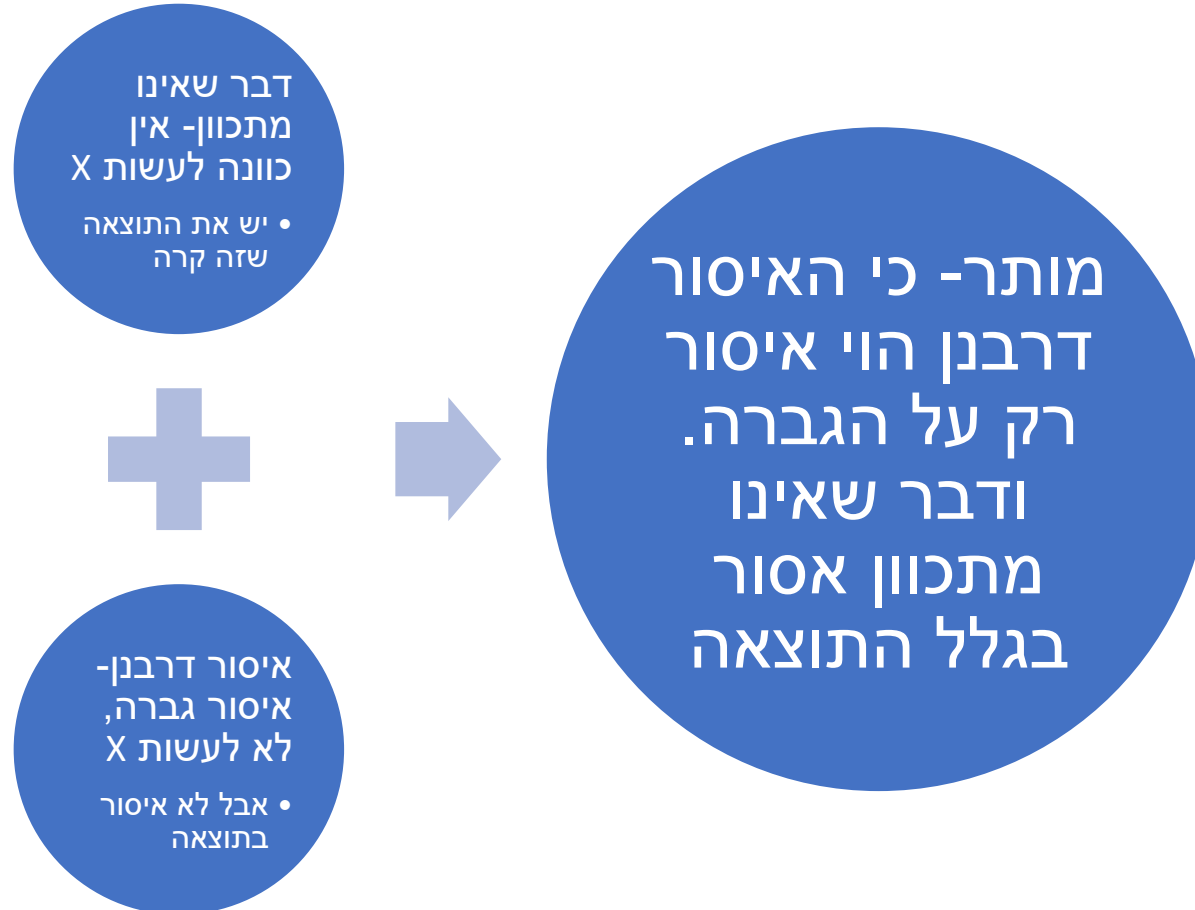
וראיתי בתוס כתובות...ונראה שכונתם היא משום דמקלקל לא אסור כי אם מדרבנן ומש"ה כל שאינו מכוין שרי אף לר"י....אלא דלא ניחא ליה להרב המחבר לפרש כן בדברי התוס 'דא"כ מאי קשיא להו מההיא דגורר אדם ודוק): ותמהני איך לא הוקשה להם מאותה סוגיא דפ' כירה דמוכח מינה דאפי' באיסורין דרבנן אסר ר"י וכמו שהקשו לרש"י מסוגיא זו ביומא כנזכר ולחלק ולומר דשאני מקלקל משאר איסורין דרבנן כגון חורש כלאחר יד או צירוף דרבנן דהני אף שאין איסורן כי אם מדרבנן אף שאינו מכוין אסור אבל מקלקל קיל וכל שאינו מכוין שרי לא מצאתי טעם לחילוק זה:...

ודע דאף למאן דאית ליה דר"י דאוסר דבר שאינו מכוין שהוא דוקא באיסור תורה אבל באיסורין דרבנן אף ר"י מודה דשרי באינו מכוין לא כל איסורין דרבנן שוין לענין זה דדוקא באיסור דרבנן דאין איסורין הללו מן התורה בשום מקום אז הוא דאמרינן דכל שאינו מכוין שרי אף לר"י אבל באיסורין דרבנן דבמקום אחר איסור זה כדמותו אסור מן התורה אף שבמקום זה אינו אסור כי אם מדרבנן מכל מקום אף שאינו מכוין אסור לר"י משום דכל דתקון כעין דאורייתא תקון כ"כ התוס' פ"ג דבכורות דף כ"ד (א"ה וכו' כ הרשב"א בחדושיו למס' שבת פ' כירה דף מ"ז יע"ש):

למה?

איסורי דרבנן איסור גברה – מדין לא תסור

What about Rashi ?

רשי כתובות ה עמוד ב

ומותר דכי אמר רבי יהודה דבר שאין מתכוין אסור במתקן אבל במקלקל לא אמר - הלכה כרבי יהודה במקלקל

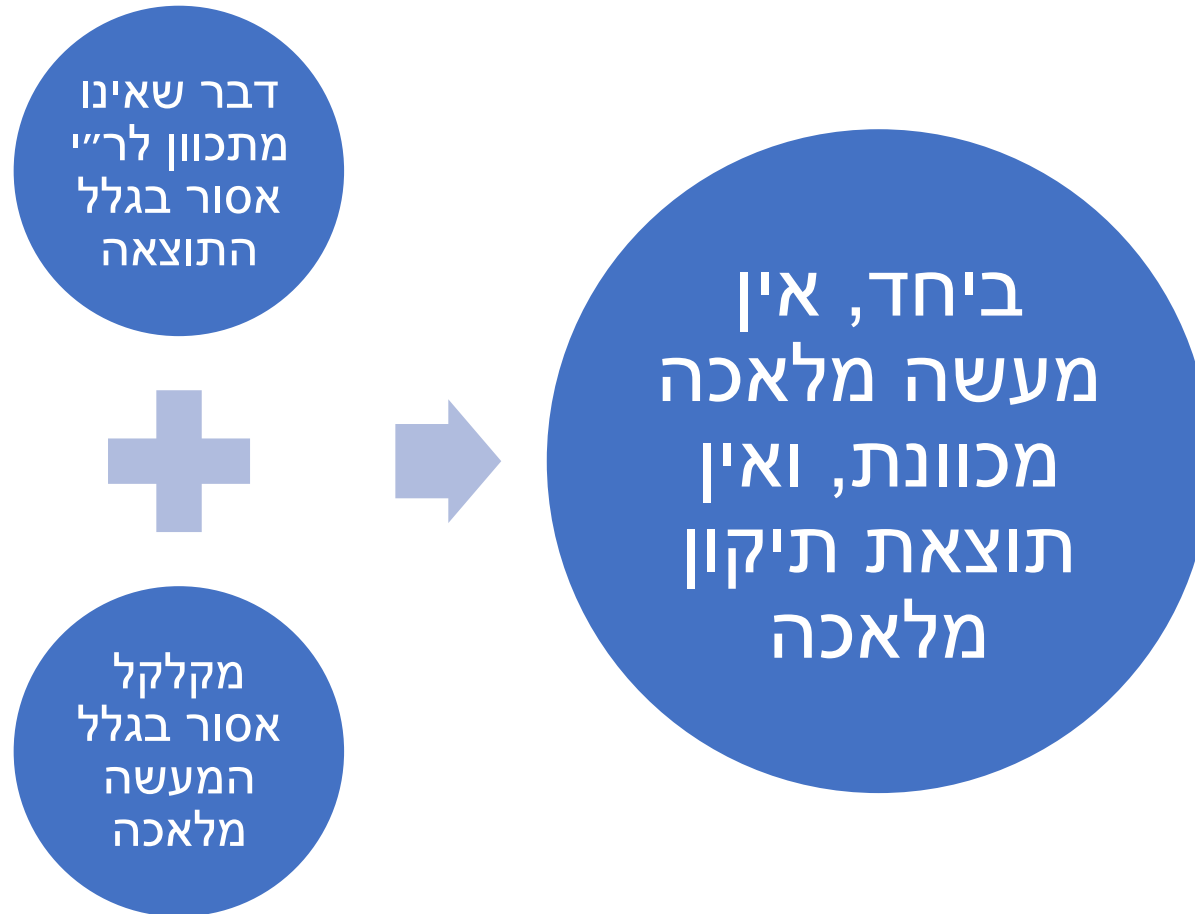
פני יהושע כתובות ה עמוד ב

נראה שהתוספ' לשיטתייהו שכתבו ביומא דף ל"ד ובפ' כירה דף מ"א ובכמה דוכתין דאף למ"ד דבר שאינו מתכוון
אסור היינו מדרבנן דאע"ג דבכל התורה אסור מדאורייתא מ"מ בשבת מותר מן התורה דמלאכת מחשבת בעינן וכיון
דלא מיתסר אלא מדרבנן שפיר כתבו כאן דכיון דהוי נמי מקלקל ואיכא תרתי למעליותא כולי האי לא החמירו
רבנן משא"כ לפירש"י ביומא דמאן דאסר דבר שאינו מתכוין היינו מדאורייתא תו לא שייך לחלק במקלקל בין
מתכוון לשאינו מתכוון אלא הא דשרינן הכא היינו משו' דבמקום מצוה מותר לכתחלה במקלקל וכמו שאפר' לקמן
לשיטתו בההיא דמפיס מורסא כנ"ל

$$1 + \frac{1}{2} = 0$$

- If for R Yehuda it's assur midiorayta, why would combining it with mikalkel help? Shouldn't it not register?

Less than the sum of it's parts

פסיק רישא

גמרא כתובות דף ו עמוד א

בבי רב אמרי רב שרי ושמואל אסר בנהרדעא אמרי רב אסר ושמואל שרי אמר רב נחמן בר יצחק וסימניך אלו מקילין לעצמן ואלו דנזייתא אסור להדוקה ביומא טבא בההוא אפילו מקילין לעצמן ורב שרי והאמר רב שימי בר חזקיה משמיה דרב האי מסוכריא תרוייהו מודה ר"ש בפסיק רישיה ולא ימות והא אמר רב חייא בר אשי אמר רב הלכה כרבי יהודה ר"ש מודה דאביי ורבא דאמרי ורב חנן בר אמי אמר שמואל הלכה כרבי שמעון ורב חייא בר אבין מתני לה בלא גברי רב אמר הלכה כר' יהודה ושמואל אמר הלכה כרבי שמעון לעולם רב כרבי יהודה סבירא ליה להך לישנא דאמר דם מיפקד פקיד מקלקל הוא אצל הפתח להך לישנא בתחלה בשבת וחכמים מתירין מאן מיחבר מקלקל בחבורה הוא. {עמוד ב} דתניא הכונס את הבתולה לא יבעול דאמר דם חבורי חכמים אמר רבה רבי שמעון היא דאמר דבר שאין מתכוין מותר אמר ליה אביי והא מודה ר' שמעון בפסיק רישיה ולא ימות אמר א"כ טורד למה לשאינו בקי יאמרו בקי מותר שאינו בקי בהטייה בהטייה אלא יש בקיאין ליה לא כהללו בבליים שאין בקיאין אסור רוב בקיאין הן.

משנה סוכה לב עמוד ב

מתני' דהדס הגזול הוהיבש פסול של אשרה ושל עיר הנדחת פסול נקטם ראשו נפרצו עליו ואו שהיו ענביו מרובות מעליו פסול ואם מיעטן כשר ואין ממעטין ב"ט:

סוכה לג עמוד ב

ת"ר אין ממעטין ביום טוב משום ר' אליעזר בר' שמעון אמרו ממעטין והא קא מתקן מנא ב"ט אמר רב אשי דכגון שלקטן לאכילה ור' אליעזר בר' שמעון סבר לה כאבוא דאמר דבר שאין מתכוין מותר והא אביי ורבא דאמרי תרוייהו מודה ר"ש בפסיק רישיה ולא ימות הב"ע דאית ליה הושענא אחריתי

רשי סוכה לג עמוד ב

שלקטן - לענבים הללו מן ההדס על מנת לאוכלן ואינו מתכוין להכשירו:

והא מודי ר"ש בפסיק רישיה ולא ימות - באומר אחתוך ראש בהמה זו בשבת ואיני רוצה שתמות דכיון דא"א שלא תמות **כמתכוין חשיב ליה** וכי אמרינן דבר שאין מתכוין מותר כגון היכא דאפשר ליה בלא איסור כגון גורר אדם מטה כסא וספסל ובלבד שלא יתכוין לעשות חריץ ואע"ג דאיכא למיחש דלמא עביד חריץ **כיון דלא מתכוין להכי ואפשר לגרירה בלא חריץ** כי עביד נמי חריץ דהוי מלאכה גמורה לא מיחייב אבל היכא דודאי עביד מודי:

לא צריכא דאית ליה הושענא אחריתי - ולא צריך להאי הלכך אין כאן תיקון כלי דלא צריכא ליה לאכשורה ולא דמי השתא לפסיק רישיה דהתם איכא נטילת נשמה ממה נפשך והכא ליכא תיקון כלי אבל אי לא הוי אחריתי משוי ליה מנא דהא צריך להכי ואע"ג דלא מתכוין להכי אסור דהוי פסיק רישיה ולא ימות

-זבחים צא ב

One who promises to bring wine as a korban, what do we do with it? Does he bring it and pour it onto the fire on the mizbeach, or is that an issue of extinguishing the fire on the mizbeach (which is assur)?

אמר שמואל המתנדב יין מביא ומזלפו על גבי האישים מ"ט אמר קרא (במדבר טו, י) ויין תקריב לנסך חצי ההין אשה ריח ניחוח לה' והא קא מכבי כיבוי במקצת לא שמיה כיבוי איני והאמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה המוריד גחלת מעל גבי המזבח וכיבה חייב דליכא אלא האי איבעית אימא כיבוי דמצוה שאני ת"ש דתנא ר"א בן יעקב כלפי שנתנה תורה לתרום יכול יכבה ויתרום אמרת לא יכבה שאני התם אפשר דיתיב ונטר ת"ש יין כדברי ר"ע לספלים שמן כדברי רבי טרפון לאישים ועוד תניא יין נסך לספלים או סבירא ליה והאמר שמואל מכבין כר"ש דשמואל למימרא אינו אלא לאישים אמרת לא יכבה לא קשיא הא רבי יהודה הא ר"ש גחלת של מתכת ברה"ר בשביל שלא יזקו בה רבים

רשי זבחים צא ב

הא רבי יהודה - דאמר (שבת דף קכ:) דבר שאין מתכוין אסור הוי לא תכבה אפילו בלא מתכוין

הלכך עקר ליה למשמעותיה דאשה למדרשיה נחת רוח הוא לפני כאישים והכי מסיק לה

לברייתא בספרי:

הא רבי שמעון - שמואל כרבי שמעון דכיון דאין מתכוין לכבות אין לא תכבה ראייה עליו לאסור

למיעקר משמעותא דאשה משום קושיא דלא תכבה **ואם תאמר פסיק רישא ולא ימות הוא**

אפשר דמזליף ליה בטיפין דקות מאד הלכך אי נמי מכבה בטיפים גסות דבר שאין מתכוין הוא:

שלטי גיבורים שבת לח. בדפי הרי"ף

**ואני כתבתי בחידושי, דכל מעשה שאפשר לעשות זולת הפסיק רישא, אז אפי'
עביד אותו מעשה אפי' בפס"ר שרי, כי לא מתכוין לעשות בפס"ר, והארכת שם,
ומדברי הרשב"א סיוע גדול לדברי, כי ק"ו הם דברי מדבריו.**

פסיק רישא

He also intends to do B

The two actions are really one entity AB, and therefore you can't have intent for only half a maaseh.

Since $A \rightarrow B \rightarrow C$ that constitutes intent for C as well.

If you could do one without the other, then even if you do them together, they're still two actions.

תוספות יומא לה עמוד א

דאמרי תרוייהו מודה רבי שמעון בפסיק רישיה ולא ימות ומשני לא נצרכה דעביד בארעא דחבריה שאינו נהנה כלום ומכל מקום אסור לכתחילה כמו שאפרש בסמוך אלא שאין חייב חטאת ומשמע הא בארעא דידיה חייב חטאת ואע"ג דאין מתכוין לייפות קרקע חייב כיון דהוי פסיק רישיה ונהנה הוא ולא דמי לחותה את הגחלים להתחמם בהן והובערו מאליהן דהוי מלאכה שאינה צריכה לגופה ופטור לרבי שמעון שאין נהנה כלל בהבערה זו שבלא תוספת הבערה יש כל כך גחלים שיוכל להתחמם בהן וא"כ בברור לא נתכוון להבעיר אבל בהיא דהבונה (שבת דף קג.) כיון שהוא נהנה אגן סהדי שהוא מתכוין לייפות

שיטה מקובצת כתובות ה עמוד ב

וכתב הריטב"א וזה לשונו: ואין פירוש להלשון הזה, דבעיין מיירי בבקיאין בהטייה, דאם כן אין כאן דבר שאין מתכוון וליכא למימר פתחא ממילא קא הוי. אלא הכי קאמר, דכיון שיש בקיאין בהטייה ואין בו דם ולא פתח, ואפשר שיזדמן זה, אין כאן פסיק רישיה כו', דכל שאפשר שלא יעשה איסור אפילו בצד רחוק לא חשיב פסיק רישיה, ולשון פסיק רישיה מוכיח כן. עד כאן:

וכתבו תלמידי הרב רבינו יונה ז"ל: הא דאסיקנא מותר לבעול בתחילה בשבת, אומרים רבני צרפת ז"ל שלא התירו אלא למי שהוא בקי בהטייה בלבד, אבל מי שאינו בקי אסור, והכי משמע בסוגית הגמרא, דרבי שמעון שהתיר לבעול בתחילה בשבת מטעם דבר שאין מתכוון מותר, לא התיר אלא למי שהוא בקי בהטייה, אבל מי שאינו בקי אסור, דכיון דאינו בקי, אי אפשר שלא יעשה חבורה, ומודה רבי שמעון בפסיק רישיה כו'. והרמ"ה ז"ל כתב סתם: מותר לבעול בתחילה בשבת, ולא חילק בין בקי בהטייה ללא בקי, וכן דעת הרי"ף ז"ל. ודעת מורי הרב נ"ר נוטה כמו השיטה הראשונה. עד כאן:

פסיק רישא

He also intends to do B

תוס יומא- אן סהדי
דמתכוון

The two actions are really one entity AB, and therefore you can't have intent for only half a maaseh.

Rashi- If you could do one without the other, then even if you do them together, they're still two actions.

Since $A \rightarrow B \rightarrow C$ that constitutes intent for C as well.

מובא בשם הרב אברהם בן הרמב"ם

שמאחר שידע שהאיסור ייעשה בוודאי, ושמחשבתו אינה נעשית אלא בעשיית המלאכה- נחשב כעושה את המלאכה בכוונה.

פסיק רישא

He also intends to do B

תוס יומא- אן סהדי
דמתכוון

The two actions are really one entity AB, and therefore you can't have intent for only half a maaseh.

If you could do one without the other, then even if you do them together, they're still two actions.

Since $A \rightarrow B \rightarrow C$ that constitutes intent for C as well.

ר אברהם בן הרמב"ם
ריטב"א

דבר שאינו מתכוון Random cool makor about

כסף משנה שבת א"ז בשם ר אברהם בן הרמב"ם

מ"כ ההפרש שיש בין מלאכה שאינה צריכה לגופה ובין פסיק רישיה ולא ימות הוא דגבי פסיק רישיה אינו מכוון למלאכה כל עיקר אלא שהיא נעשית בהכרח. כגון שסגר פתח ביתו והיה שם צבי שהוא לא כיון לשמירת הצבי אלא שהמלאכה נעשית בהכרח. אבל מלאכה שאינה צריכה לגופה הוא מתכוין לגוף המלאכה אלא שאינו מכוין לתכליתה. מיסוד ה"ר אברהם החסיד בשם אביו ז"ל ע"כ:

פסיק רישא דלא ניחה ליה

האי מסוכרייתא דנזייתא אסור להדוקה כו'. פירש בקונטרס וכן ר"ח ובערוך. בחד לישנא וכן בסדר תנאים ואמוראים דאסור משום סחיטה וקשה לר"ת דהא סחיטה משום ליבון ולא שייכא בשאר משקים דכל דבר המלכלך את בולעו כגון יין ושכר ושמן לא שייך ליבון בסחיטתו אלא דוקא במים וראיה לדבר מדלא גזרינן בהו שמא יסחוט כמו גבי מים כדאמרינן באלו קשרים (שבת דף קיג:): היה מהלך בשבת ופגע באמת המים כו' היכי ליעביד לינחות במיא אתי לידי סחיטה ותניא נמי בפרק חבית (שם דף קמז: ושם) ומסתפג באלונטית ולא יביאה בידו ומפרש בגמ' דאתי לידי סחיטה ובפ"ב דביצה (דף יח. ושם) אומר דלכ"ע אין מטבילין את הכלים ומפרש בגמרא גזירה משום סחיטה ואילו בפרק תולין (שבת דף קלט:): תנן מסננין את היין בסודרין אלמא לגבי יין לא גזרינן משום סחיטה וברי"ש המביא (ביצה דף ל.) נמי קאמר ליפרוס סודרא עליה ולא קאמר אתי לידי סחיטה והיינו משום דלא שייך ליבון אלא גבי מים והא דאמרינן בפרק מפנין (שבת דף קכח:): אם היתה צריכה שמן חבירתה מביאה לה בשערה ופריך והא אתי לידי סחיטה ומשני אין סחיטה בשער משמע דשייך סחיטה בשמן וכן בפ' נוטל (שם דף קמג.) ספוג אם יש לו בית אחיזה מקנחין בו ואם לאו אין מקנחין בו משום דאתי לידי סחיטת שמן הנבלע בו והיא סחיטה אור"ת דהויא משום מפרק ואסורה כמו סחיטת זיתים וענבים והכא אומר ר"ת דליכא למימר דאסור משום מפרק כיון שהנסחט הולך לאיבוד אע"ג דהוי פסיק רישיה וכן פירש בערוך דכל פסיק רישיה דלא ניחא ליה שרי ועיקר ראייתו מפרק כל התדיר (זבחים דף צא: ושם) אליבא דר"ש מזלפין יין על גבי האישים אע"ג דפסיק רישיה הוא דודאי מכבה הוא כיון דלא ניחא ליה בהאי כיבוי שרי ועוד מייתי ראייה מלולב הגזול (סוכה דף לג: ושם) דקאמר ר"א בר"ש ממעטים ענבים בי"ט פי' ענבי הדס ופריך והא מתקן מנא ומוקים לה במתכוון לאכילה סבר לה כאבוח ופריך והא מודה ר"ש בפסיק רישיה כו' ומשני לא צריכא דאית ליה הושענא אחריתי אלמא כיון דלא ניחא ליה ולא חייש בהאי תיקון שרי אע"ג דפסיק רישיה הוא

(תוס המשך) ונראה לר"י דלא קשה מידי דאיכא למימר דאסור לסחוט בשאר משקה משום ליבון כמו במים ומ"מ לא חיישינן בהו שמא יסחוט כיון שהטעם והריח נשארים בבגדים ומעט היה נהנה בסחיטתו ומצינן למימר נמי דאסור משום מפרק ואף ע"ג דהוי פסיק רישיה דלא ניחא ליה אסור לכתחילה לר"ש כמו במלאכה שאינה צריכה לגופה וראיות הערוך אינן ראיות דההיא דמתיר ר"ש לזלף יין על גבי האישים איכא למימר דמצוה שאני וכן ההיא דאית ליה הושענא אחריתי איכא למימר דשרי משום מצוה א"נ הכי פי' והא פסיק רישיה הוא דאית ליה הושענא אחריתי והואיל וכן שרי לר"ש דשמא לא יצטרך לה ונמצא שלא תיקן כלי והלכך לאו פסיק רישיה הוא אבל לר"י אסור דשמא יצטרך לה ואגלאי מילתא דכלי עבד ועל פי' הערוך קשה דתנן בפרק שמונה שרצים (שבת דף קז.). המפיס מורסא בשבת אם לעשות לה פה חייב ואם להוציא ממנה ליחה פטור ודוקא משום צערא פטור ומותר אבל אי לאו משום צערא היה אסור אע"ג דלא ניחא ליה בפה כלל דאי ניחא ליה מן הפה כי לא מתכוין נמי חייב וכן מחט של יד ליטול בה את הקוץ דשרי משום צערא אבל אי לאו הכי אסור אע"ג דלא ניחא ליה כלל אבל קצת קשה אי פסיק רישיה דלא ניחא ליה אסור אמאי קאמר רב בפרק חבית (שם קמה.). כבשים שסחטן לגופן פטור ומותר הואיל וא"צ למים היוצאין והשתא אע"ג דא"צ היה להיות אסור ואור"י דמצינן למימר דדוקא כבשים שרי דהוי הנסחט מהם כמו אוכלא דאיפרת ואין שם משקה עליו כדאמרין דאפי' למימיהם פטור אבל אסור ועוד י"ל דכל דבר שאדם עושה במזיד לא שייך למימר שמא יסחוט דסברא הוא כיון דלדעת כן הוא עושה ולהכי גבי מסננין את היין לא חיישינן שמא יסחוט ואתיא שפיר האי דנדה מערמת וטובלת בבגדיה (ביצה דף יח.). וכן בפ"ח דיומא (דף עז:) ההולך להקביל פני רבו עובר עד צוארו במים ולא גזרינן שמא יסחוט לפי שלדעת כן הוא עושה ועוד איכא למימר התם דמצוה שאני ובערוך פירש לשון אחר מסוכרייא דנזייתא סתימת גיגית של שכר אסור להדוקה דשמא תבטל הסתימה אצל הגיגית ויעשה כלי בשבת ואין נראה לר"י דהיכי דמי דאם בדעתו לבטל שם בשעת הנחה מאי פסיק רישיה שייך כאן מיד הוא עושה כלי דמתכוין לעשותו ואם אין בדעתו לבטלה שם א"כ לא הוי פסיק רישיה שיעשנה כלי וי"ל בדוחק שהוא מתכוין לבטלה ואינו מתכוין לעשות כלי ושייך ביה פסיק רישיה הואיל ואינו מתכוין לגמרי לעשות כלי

פסיק רישא דלא...

ריטבא שבת קג עמוד א

מיהו תימא...ואי לאו דמסתפינא מרבוותא ז"ל הוה אמינא שלא אמרו כן בתלמוד דכי לא איכפת ליה שרי לר"ש אלא בדבר שמחמת עצמו אינו חשוב מעשה ומלאכה, ומשום הכי כל היכא דלא איכפת ליה חזר למהותו שאין בו מלאכה ולא מעשה חשוב, כגון הא דהכא דשורת הדין דיפוי קרקע כל שהוא לא חשיבא מלאכה, אלא כשמחשבין לה משום צורך, וכן ההיא דמימעט ענבים מן ההדס התלוש צורך המצוה לתקונה עושה אותו שהוא תיקון וכי יש בו חשיבות, וכי לא איכפת ולא מכיין ליה כלל הוה מילתא דלא חשיב

פסיק רישא דלא...

מאירי שבת קג עמוד א

והקשו והא מודה ר' שמעון בפסיק רישיה ותירץ לא צריכא בדאית ליה הושענא אחריתי כלומר ואינו צריך לאותו תקון הנמשך ממנו ונמצא שלר' שמעון כל שבדרך זה מותר לכתחילה אפשר שמצוה שאני הא בעלמא אסור ואע"פ שבמילה לא התירו אפי' שבות כמו שביארנו בפרק כלל גדול בזו הואיל ולא התרתו אלא על ידי אכילה זכור הוא כמו שכתבנו בפרק כלל גדול או שמא בזו הואיל ויש לו הושענא אחריתי אין בזה תיקון כלל שהרי אין תיקון זה בגוף הכלי אלא תקון לקיום מצותו ואינו שהרי אין צריך לו וכן עיקר הא בעלמא אסור ולרבי יהודה חייב שהרי הוצרכו לומר בזו ורבי אלעזר בר' שמעון סבר לה כאבוא והטעם שר' יהודה עושה שאין מתכוין כמתכוין והרי הוא כמתכוין להכשיר וכן בחותה גחלים בשבת והובערו מאליהם אע"פ שאינו צריך להן מחייב ר' יהודה חטאת במסכת כריתות ור' שמעון פוטר וי"מ שר' שמעון מתיר לכתחילה ומפרשים איסור מסוביתא דנזייתא משום בונה וכמו שאמרו במקום אחר שוייה דופן לקירווייה וודאי נוח לו במלאכה זו שלא תהא המגופה נעתקת ממקומה ויש לך צד אחר בדין פסיק רישיה שהוא מותר לכתחילה לר' שמעון ולר' יהודה פטור והוא כשהמלאכה הנגררת ממנה קשה לו ע"ד מ"ש בפרק כלל גדול דכמה דאית ביה נשמה טפי עדיפא ליה ואע"פ שבאותה שמועה מיהא פטור אמרו מותר לא אמרו טעם הדבר מפני שיש מלאכה אחרת עמה כמו שאמר ולחייב נמי משום נטילת נשמה הא כל שאתה מוצא מלאכת היתר ונגררת עמה מלאכת איסור שהיא קשה לו מותר לכתחילה וא"כ גורר אדם וכו' אפילו בפסיק רישיה כגון גדולים ביותר שהרי החרץ קשה לו ואין אנו צריכים למה שפרשו גדולי הרבנים שאף הגדולים אין בהם פסיק רישיה ואם לחשך אדם לומר מה שאמרו בפ' טומנין בכל חפין את הכלים חוץ מכלי כסף בגרתקון שהוא אסור משום גרירה והרי מ"מ קשה לו כשמחוק את הצורות מ"מ ניחא ליה ליפות את הכלי ונזיר שאינו סורק ניחא ליה בהשרת הנימין:

מאירי שם

נמצא לשיטה זו שכל פסיק רישיה והדבר קשה לו מותר לכתחילה ואף לדעת ר' יהודה ואם אין הדבר קשה לו וכן אין נוח לו אסור לכתחילה לר' שמעון ולר' יהודה חייב ואם הדבר נוח לו וצריך לו חייב אף לר' שמעון ודוקא כשהמלאכה הנגררת איסור תורה הא כל שאינה אלא דרבנן ואינו צריך לו מותר לכתחילה לדעת ר"ש ויש כאן דעות אחרות לקצת מפרשים וכבר כתבנום בפרק שני וזו עיקר אלא שהרבה שמועות מראות לנו שכל שאין הדבר נוח לו אע"פ שאינו קשה לו מותר לכתחילה ואתה צריך לפרשן לשיטה זו על הדרך שפרשת בענבי הדס שמצוה שאני או שהדבר אינו תקון מצד עצמו אלא מצד מה שצריך לו ממנו ומאחר שאינו צריך לו אין תקונו כלום כגון ענבי הדס לדעת שני שכתבנו בו וכן מוכרי כסות שלובשין כדרכן אתה מפרשו בשאין צריך לחומו כלל כגון שהיה לבוש כדי צורכו וכל שכן תולש שער האמור בבכור שעושה מקום לקפיץ אע"פ שתולש בודאי וכן כנגדו בי"ט מותר הואיל ואינו מתכוין לתלישה אע"פ שהיא פסיק רישיה שהרי אין אצל הבהמה בתלישה שום תקון מצד עצמו הא כל שיש במלאכה תקון כגון גרירה שיש בחרץ השואת גומות אע"פ שאינו צריך לה היה אסור אא"כ מפני שהדבר קשה לו וכן בכלם אתה מפרשה לשיטה זו כמה שתוכל וכבר כתבנו שיטה זו בפרק כלל גדול:

פסיק רישא דלא ניהא ליה - באיסור
דרבנן

תוספות יומא לה עמוד א

...ובערוך פי' בע"א ההיא דהבונה לא צריכא דעביד בארעא דחבריה כיון שאין נהנה כלל בייפוי קרקע חבירו שרי אפילו לכתחילה אע"ג דהוה פסיק רישיה והא דאמר מודה רבי שמעון בפסיק רישיה ה"מ בדבר שהוא נהנה כגון בארעא דידיה ... עוד הביא ראיה מדאמר פ' לולב הגזול (סוכה דף לג.) אין ממעטין אותו בי"ט ...מיהו יש לדחות מאחר שאותו תיקון אפילו במתכוין אינו אסור אלא מדרבנן דמיעוט ענביו אין נראה תיקון כל כך שיחשב תיקון מן התורה לא גזרו ביה רבנן כיון שאין נהנה...

משנה ברורה או"ח שכז:נז

(נז) ואפי' ברך וכו' - ... כתב המ"א נ"ל דאסור להשתין על טיט משום גיבול וכונתו אפי' לרוב הפוסקים דס"ל דבדבר שהוא בר גיבול אינו חייב עד שיגבל מ"מ איסורא {דרבנן} מיהו איכא וה"ה בעפר תיחוח ובחול ואף דהוא אין מכוין ללישה מ"מ פסיק רישא הוא וכלי שרוקק בו או רוחץ בו פיו בשבת ותחתיו יש חול הדק או גס יש לעיין אם הוא אסור או מותר דאולי הוי פסיק רישא דלא ניחא ליה ומצאתי בספר בית מאיר דמתיר מטעם זה במקום הצורך אפי' להשתין על טיט ונראה די ש לסמוך ע"ז במקום שהטיט אינו שלו דאז בודאי לא ניחא ליה בלישתה. כתב הח"א כשמכסה מי רגלים בחול ואפר וכשיתן מעט יהיה מתערב במי רגלים והוי כמו לישה ומנתינת מים חייב להרבה פוסקים ולכן יתן הרבה אפר וחול ואז לא ניכר כלל הלישה:

ספק פסיק רישא

ט"ז שטז:ג

מ"מ בספק אם יש שם זבובים יש להתיר דשם אין פ"ר כי זה הוה ספק פ"ר והוה דבר שלא במתכוין ומותר

ביאור הלכה שטז:ג

(* ולכן יש ליזהר: הנה הט"ז חידש כאן דבר חדש בענין פסיק רישא והוא. דכשם דהיכא דמספקא לן אם יעשה האיסור או לא אמרינן דבר שאינו מתכוין מותר לר"ש כגון בגרירת מטה כסא וספסל דספק הוא אם יעשה חריץ ע"י הגרירה כמו כן ה"ה היכא דמספקא לן אם יש איסור בהמעשה שעושה והוא אינו מתכוין להאיסור נמי מותר לר"ש ולכן מותר בנעילת התיבה דשם אין בה עתה זבובים ולולא דבריו הסברא להיפוך דאם האיסור יעשה בודאי ע"י המעשה [היינו הנעילה] אך ספק הוא אם יש כאן איסור [היינו דבר הניצוד] הו"ל ספיקא דאורייתא